

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 450/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetihó (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou JANČI & Partners s. r. o., Belopotockého 720/2, Liptovský Mikuláš, IČO 47 258 748, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Jančí, proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 4C/29/2018 zo 14. januára 2020 a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 6Co/62/2020 z 27. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 46 ods. 2 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva „na ochranu vlastníckeho práva podľa ust. § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov“ rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje rozsudok Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6Co/62/2020 z 27. januára 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa podanou žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a vypratania a odovzdania týchto nehnuteľností. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 4C/29/2018 zo 14. januára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) konanie o určenie, že výlučnou vlastníčkou nehnuteľností bližšie špecifikovaných v predmetnom rozsudku je sťažovateľka, zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalovanému priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Okresný súd dospel k záveru, že predmetom tohto súdneho sporu je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli súčasťou nehnuteľností, ku ktorým právoplatným rozhodnutím súdu (rozsudkom

okresného súdu č. k. 7C/122/2013-120 z 30. januára 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 9Co/396/2014 z 9. októbra 2014) bolo určené vlastnícke právo v prospech žalovaného, je daná totožnosť veci, rovnako aj totožnosť strán sporu (v tomto konaní sťažovateľka ako žalobkyňa bola v pôvodnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/122/2013 v právnom postavení žalovanej v 2. rade). Z dôvodu prekážky *res iudicata* tak okresný súd konanie o prvom určovacom výroku zastavil. Vo vzťahu k druhému určovaciemu výroku okresný súd žalobu ako nedôvodnú zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie sťažovateľky na podanie takejto žaloby, keďže ochrany vlastníckeho práva sa môže domáhať len vlastník a bolo právoplatne rozhodnuté, že vlastníkom dotknutých nehnuteľností, ktorých vypratania sa podanou žalobou sťažovateľka domáhala, je žalovaný.

3. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 6Co/62/2020 z 27. januára 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Krajský súd konštatoval, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď rozhodol o zastavení konania o určenie vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam po tom, ako po skúmaní procesných podmienok dospel k záveru o existencii prekážky právoplatne rozhodnutej veci, keďže bolo jednoznačne preukázané, že predmetom aktuálne vedeného konania sú aj nehnuteľnosti (resp. tá istá časť zemskeho povrchu), ku ktorým už bolo vlastnícke právo určené v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/122/2013. Sťažovateľkou vznesenú námietku, že aktuálne sporové strany v rámci konania prebiehajúceho na okresnom súde pod sp. zn. 4C/29/2018 vystupujú v opačnom procesnom postavení, než tomu bolo v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/122/2013, a preto nejde o totožnosť veci, vyhodnotil ako právne irelevantnú. Rovnako konštatoval, že neobstojí ani argumentácia sťažovateľky navodzujúca dojem absencie totožnosti predmetu sporu, keď v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/29/2018 sa sťažovateľka domáha určenia vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou ako kupujúcou a spoločnosťou [REDAKOVANÉ], ako predávajúcim, t. j. na podklade toho istého právneho úkonu, ktorý súd v predchádzajúcom súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 7C/122/2013 vyhodnotil ako absolútne neplatný a meritórne rozhodol o tom, že vlastníkom sporných nehnuteľností je obec [REDAKOVANÉ] (v tomto konaní žalovaný). Po preskúmaní rozsudku okresného súdu č. k. 7C/122/2013-120 z 30. januára 2014 na základe podaného opravného prostriedku ho krajský súd ako súd odvolací rozsudkom č. k. 9Co/396/2014 z 9. októbra 2014 ako vecne správne potvrdil. Meritórne rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam nadobudlo právoplatnosť 7. januára 2015 a sťažovateľka proti nemu neuplatnila žiadny ďalší mimoriadny opravný prostriedok ani ústavnú sťažnosť. Tú časť odvolacej argumentácie sťažovateľky, ktorú venovala výhradám voči rozhodnutiu súdu v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/122/2013, ktoré však, v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu už nadobudlo právoplatnosť, a teda ide o rozhodnutie záväzné, pričom stabilita právnych pomerov si vyžaduje, aby o veciach právoplatne rozhodnutých súd už znovu nekonal a nerozhodoval, považoval za irelevantnú.

4. Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom namietala nesprávne právne posúdenie v otázke existencie prekážky rozsúdenej veci (*res iudicatae*), argumentujúc, že predmetom sporu nie je totožný skutkový stav ani rovnaké pozemky a ani rovnaké právne dôvody ako v právoplatne skončenom konaní okresného súdu sp. zn. 7C/122/2013. V dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu videla odklon od rozhodnutia najvyššieho

súdu vydaného v konaní sp. zn. 5Cdo/191/2009, podľa ktorého ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený návrhovým petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený, ako aj od rozhodnutia v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo/140/2013, podľa ktorého o totožnosť veci nejde ani vtedy, ak predchádzajúcim rozsudkom bola určujúca žaloba zamietnutá bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 9Cdo/227/2021 z 27. apríla 2022 sťažovateľkou podané dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. V odôvodnení uviedol, že z obsahu rozsudku odvolacieho súdu je jednoznačne zrejmé, že odvolací súd vymedzil základné kritériá, keď ide o prekážku rozsúdenej veci tak, že *„O totožnosť veci ide vtedy, ak je daná totožnosť účastníkov konania/strán sporu a predmetu konania vyplývajúceho z rovnakých skutkových dôvodov a ak ide o to isté plnenie (petit), o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté“*, pričom odkázal na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/22/2011 z 24. novembra 2011, obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 28Cdo/3199/2009. Odvolací súd teda vychádzal z rovnakých právnych záverov, aké dovolací súd formuloval vo veciach sp. zn. 5Cdo/191/2009 a sp. zn. 4Cdo/140/2013, na ktoré poukazovala sťažovateľka, a preto nemožno konštatovať, že by sa odvolací súd svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu pri posudzovaní právnej otázky prekážky rozsúdenej veci (*res iudicatae*). Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na to, že predmetom aktuálneho sporu je iný skutkový stav, resp. iný predmet sporu (iné pozemky), túto námietku vyhodnotil najvyšší súd ako takú, ktorá nemá charakter právnej otázky, ale ide o otázku skutkovú, spojenú s obstarávaním skutkových poznatkov súdu o tom, či v predmetnom spore ide o totožnosť strán, totožnosť predmetu sporu a totožnosť skutkového stavu ako skutkový predpoklad právneho záveru o existencii či neexistencii prekážky rozsúdenej veci, pričom skutková otázka netvorí spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 CSP. V tejto súvislosti najvyšší súd pripomenul, že nie je tretou inštanciou, a preto sa pred ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštalácie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. K sťažovateľkou uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP najvyšší súd uviedol, že k tomuto dovolaciemu dôvodu sťažovateľka neposkytla žiadnu konkrétnu argumentáciu, z ktorej by vyplýval záver o rozdielnosti rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Zároveň konštatoval, že z logiky veci je vylúčené, aby bol vo vzťahu k tej istej právnej otázke daný dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zároveň aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Najvyšší súd tak uzatvoril, že sťažovateľkou formulovaná dovolacia námietka má charakter námietky nesprávnych skutkových zistení a následne nesprávneho právneho posúdenia veci, no formulovaná otázka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutým rozhodnutiam podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) V danom prípade, vychádzajúc z právneho názoru všeobecných súdov, dochádza ku kolízii práva sťažovateľky na riadne, zákonné a spravodlivé určenie vlastníckeho práva k dotknutým

nehnuteľnostiam na jednej strane a práva žalovaného vychádzajúceho z princípu právnej istoty na druhej strane, pričom podľa názoru sťažovateľky nie je možné uprednostniť zásadu *res iudicata*, v prípade jej existencie, pred základným právom sťažovateľky podľa čl. 20 ústavy. Sťažovateľka je toho názoru, že zásadu právnej istoty nastolenej právoplatným súdnym rozhodnutím možno prelomiť ochranou vlastníckeho práva sťažovateľky z dôvodu, že z konania na súde prvej inštancie je zrejmé, že žalovaný si bol vedomý, že mu vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam nepatrí a ani nikdy nepatrilo, čo je zrejmé aj zo skutočnosti, že žalovaný netvrdil existenciu žiadneho právneho dôvodu nadobudnutia vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam, keď svoje vlastnícke právo k nim odvodzuje výlučne od deklaratórneho súdneho rozhodnutia, ktorým bol rozsudok okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/122/2013.

b) Postup okresného súdu, ktorým zastavil konanie pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci, je neopodstatnený, porušujúci právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Podľa sťažovateľky je pravdou, že strany sporu v predmetnom konaní a v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/122/2013 sú totožné, v opačnom procesnom postavení, avšak v danom prípade nejde o tú istú vec a totožný predmet konania, keďže v napadnutom konaní sa uplatňuje nárok na určenie vlastníckeho práva k pôvodným parcelám 68, 67 a 66 na základe iného skutkového základu a pri jeho uplatňovaní v zmysle žalobného návrhu sťažovateľka vychádza z iných právnych dôvodov, ako tomu bolo v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/122/2013. V danom prípade podľa názoru sťažovateľky nejde o totožný nárok uplatnený z totožného skutkového základu, ako tomu bolo v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/122/2013, keď v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/122/2013 odôvodňoval žalobca (obec [REDACTED]) svoj nárok neplatnosťou právnych úkonov pre ich rozpor so zákonom, no v namietanom konaní sťažovateľka uplatňuje svoj nárok na základe platného právneho titulu, ktorým je kúpna zmluva zo 7. januára 2013 v časti, ktorá nebola v zmysle predbežného posúdenia súdu v rozsudku okresného súdu vo veci sp. zn. 7C/122/2013, dotknutá absolútnou neplatnosťou právneho úkonu. Zároveň z faktického hľadiska ide o inú časť zemského povrchu ako pozemky, ktoré boli pôvodne predmetom konania.

c) Skutkové zistenia súdu prvej inštancie vo vzťahu k zisťovaniu totožnosti predmetu konania s konaním vedeným pod sp. zn. 7C/122/2013 sú nesprávne. Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutkového stavu súdy napadnutými rozhodnutiami odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom a domáhať sa tak výkonu svojho ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu v súlade s čl. 46 ústavy. Tým, že všeobecné súdy nevykonali riadne skutkové zistenia týkajúce sa pozemkov, ktoré boli predmetom určovacej žaloby, napriek tomu, že to muselo mať význam pre rozhodnutie vo veci samej, porušili základné práva sťažovateľky garantované ústavou vrátane základného práva vlastniť majetok.

d) Je neprijateľné, aby okresný súd rozsudkom č. k. 7C/122/2013 z 30. januára 2014 prisúdil viac, ako je zákonný nárok žalobcu. Takéto nadobudnutie vlastníctva je nielen v rozpore so zákonom, ale aj so základnými princípmi spravodlivého a zákonného súdneho rozhodovania, a preto nemôže požívať právnu ochranu.

e) Sťažovateľka sa touto ústavnou sťažnosťou domáha, aby jej bola priznaná ústavou garantovaná ochrana vlastníckeho práva, ktorá má podľa jej názoru prednosť pred princípom právnej istoty deklarovanom všeobecnými súdmi v napadnutých rozhodnutiach. Napadnutými rozhodnutiami bol nastolený nezákonný stav, keď zápis vo verejnom registri nesvedčí v prospech skutočného vlastníka dotknutých nehnuteľností, ale v prospech osoby, ktorá majetok nadobudla v rozpore so zákonom

na základe nespravodlivého a nezákonného súdneho rozhodnutia, ktorým je rozsudok okresného súdu č. k. 7C/122/2013 z 30. januára 2014.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie sťažovateľkou označených práv napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke existencie prekážky *rei iudicatae*.

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

8. Nevyhnutným ústavným predpokladom na existenciu právomoci ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti je tak skutočnosť, že o tejto sťažnosti (resp. o jej obsahu) nemôže rozhodnúť iný súd. Právomoc ústavného súdu zakotvená v čl. 127 ústavy je totiž len subsidiárna. Je to pritom práve subsidiarita, ktorá predstavuje kľúčový predpoklad právomoci ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti. Na citovanú ústavnú normu nadväzuje § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého „*ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie*“. Ústavný súd na subsidiárny charakter svojej právomoci týkajúcej sa prerokovania ústavnej sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vo svojej judikatúre stabilne poukazuje. Pri uplatňovaní svojej právomoci sa tak riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (*mutatis mutandis* IV. ÚS 236/07, I. ÚS 5/2022 alebo I. ÚS 311/2022). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, II. ÚS 46/2021, IV. ÚS 256/2021, II. ÚS 202/2022, IV. ÚS 372/2022).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka využila jej dostupné právne prostriedky, na použitie ktorých bola oprávnená podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, ktorými sa domáhala aj ochrany svojich základných práv. Proti rozsudku okresného súdu bola oprávnená podať odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie na základe podaného odvolania aj vecne preskúmal a rozhodol o ňom napadnutým rozsudkom. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mala sťažovateľka k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka dovolanie aj podala (a to bez toho, aby v ústavnej sťažnosti

tvrdila, že niektorá z jej dovolacích námietok nebola v dovolacom konaní uplatniteľná), pričom uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

10. Najvyšší súd uznesením č. k. 9Cdo/227/2021 z 27. apríla 2022 sťažovateľkou podané dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, keďže dospel k záveru, že krajský súd sa napadnutým rozsudkom neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti je totožná s argumentáciou uvedenou v dovolaní. Oprávnením, ale aj povinnosťou krajského súdu vo vzťahu k rozsudku súdu prvej inštancie a najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu bolo v prípade zistenia zásahu do základných práv sťažovateľky týmto základným právam poskytnúť primeranú ochranu. V danej veci teda existoval orgán verejnej moci, ktorého právomoc poskytnúť základným právam sťažovateľky individuálnu ochranu predchádzala právomoci ústavného súdu. Za týchto okolností ústavný súd teda nemá oprávnenie preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu ani napadnutý rozsudok krajského súdu.

11. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu